

NR 21

Biblioteka Wydziału Teologii

MARIAN MACHINEK MSF

ŻYCIE W DYSPOZYCJI CZŁOWIEKA

WYBRANE PROBLEMY ETYCZNE
U POCZĄTKU LUDZKIEGO ŻYCIA

WYDAWNICTWO „HOSIANUM”

OLSZTYN 2004

Marian MACHINEK MSF

ŻYCIE
W DYSPOZYCJI CZŁOWIEKA

WYBRANE PROBLEMY ETYCZNE
U POCZĄTKU LUDZKIEGO ŻYCIA

Wydanie II, zmienione

WYŻSZE SEMINARIUM DUCHOWNE METROPOLII WARMIŃSKIEJ
„HOSIANUM”
OLSZTYN 2004

Recenzenci:

ks. prof. dr hab. Jan KOWALSKI, PAT Kraków
ks. prof. dr hab. Paweł GÓRALCZYK, UKSW Warszawa

Redaktor serii i książki:
ks. dr Jan GUZOWSKI

Redakcja techniczna:
Władysław A. SACHA

Fotografie na okładce:
Grzegorz MACHINEK
Janusz PAJĄK

Projekt okładki:
Adam KARZEL — „SQL” s.c.

Wydano za zgodą Kurii Metropolitalnej
Archidiecezji Warmińskiej
Olsztyn, dnia 16.03.2004 roku
Nr 239/2004

ISBN 83-89093-21-9

© *Copyright by:* Wydawnictwo Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum”, Olsztyn 2004

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
<i>Rozdział I</i>	
GODNOŚĆ OSOBY LUDZKIEJ	11
I. POJĘCIE OSOBY W HISTORII	11
1. Aspekt substancjalny	12
2. Aspekt relacyjny	13
II. SPÓR O POJĘCIE OSOBY WE WSPÓŁCZESNEJ DEBACIE BIOETYCZNEJ	14
III. NIEZBYWALNA GODNOŚĆ OSOBY LUDZKIEJ	18
1. Refleksja filozoficzna	18
2. Myśl chrześcijańska	20
3. Współczesne kontrowersje	22
IV. GŁOS KOŚCIOŁA	26
JEDNYM SŁOWEM	29
<i>Rozdział II</i>	
DIAGNOSTYKA GENETYCZNA	31
I. NATURA MECHANIZMÓW DZIEDZICZENIA	31
1. Początki genetyki	32
2. Struktura i funkcja kwasów nukleinowych	32
3. Właściwości kwasów nukleinowych	34
II. PROJEKT POZNANIA LUDZKIEGO GENOMU (HUMAN GENOME PROJECT)	36
III. DIAGNOSTYKA I PORADNICTWO GENETYCZNE	38
IV. PROBLEMY ETYCZNE	40
1. Analiza genomu a koncepcja człowieka	40
2. „Prawo do niewiedzy”?	42
3. Diagnostyka genetyczna w zakresie medycyny pracy, kryminologii oraz systemu ubezpieczeń	45
4. Problem patentowania sekwencji DNA	46
V. GŁOS KOŚCIOŁA	48
JEDNYM SŁOWEM	52

Rozdział III

TERAPIA GENOWA	53
I. MOŻLIWOŚCI TERAPII GENOWEJ	53
1. Zależność między genotypem a fenotypem	53
2. Ingerencje terapeutyczne	55
3. Wzmocnienie genetyczne	57
4. Ingerencje eugeniczno-meliorystyczne	57
II. ASPEKTY OCENY ETYCZNEJ	62
1. Terapia somatyczna	62
2. Terapia linii zarodkowej	63
3. Zabiegi meliorystyczne	64
III. GŁOS KOŚCIOŁA	67
JEDNYM SŁOWEM	70

Rozdział IV

GODNOŚĆ LUDZKIEJ PROKREACJI	72
I. HISTORYCZNY ROZWÓJ POGLĄDÓW DOTYCZĄCYCH LUDZKIEJ PROKREACJI	72
1. Świat starożytny	72
2. Stary i Nowy Testament	73
3. Tradycja chrześcijańska	74
4. Dwudziestowieczna „rewolucja seksualna”	76
II. PROBLEMY ETYCZNE	77
1. Całościowa wizja miłości i prokreacji	77
2. Dziecko jako dar	80
III. SPOJRZENIE KATOLICKIEJ ETYKI SEKSUALNEJ	82
IV. GŁOS KOŚCIOŁA	84
JEDNYM SŁOWEM	88

Rozdział V

MORALNY I PRAWNY STATUS LUDZKIEGO EMBRIONU	89
I. SPECYFIKA Wczesnego rozwoju embrionalnego	89
II. SPÓR O MOMENT ANIMACJI	92
III. PROBLEM JAKOŚCIOWEJ CEZURY W TRAKCIE EMBRIOGENEZY	94
1. Moment czy proces poczęcia?	94
2. Osoba a indywidualizacja embrionu	95
3. „Potencjalna” osoba?	101
4. Osoba a świadomość	104
5. Osoba a akceptacja otoczenia	106
6. Osoba od początku	109
IV. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY EMBRIONÓW	111
V. GŁOS KOŚCIOŁA	113
JEDNYM SŁOWEM	116

Rozdział VI

ZAPŁODNIENIE IN VITRO	118
I. MOŻLIWOŚCI MEDYCZYNY REPRODUKCYJNEJ	118
1. Metody wspomaganey reprodukcji	118
2. Diagnostyka preimplantacyjna	122
3. Eksperymenty na ludzkich embrionach	123

II. ASPEKTY OCENY ETYCZNEJ	124
1. Zagrożenie dla życia embrionów	125
2. Kontrola jakości życia	127
3. Technicyzacja ludzkiej prokreacji	129
III. ETYCZNO-SPOŁECZNE KONSEKWENCJE ZAPŁODNIENIA <i>IN VITRO</i>	133
1. Prawo do dziecka?	133
2. Prawo dziecka do posiadania rodziców	135
IV. REGULACJE PRAWNE	137
V. GŁOS KOŚCIOŁA	138
JEDNYM SŁOWEM	141

Rozdział VII

KLONOWANIE CZŁOWIEKA	143
I. NA CZYM POLEGA KLONOWANIE?	143
1. Klonowanie reprodukcyjne	145
2. Klonowanie „terapeutyczne”	147
3. Klonowanie diagnostyczne	149
4. Partenogeneza	149
5. Reprogramowanie komórek somatycznych	150
II. PROBLEMY ETYCZNE	151
1. Klonowanie jako technika reprodukcyjna	151
2. Produkcja „osoby zastępczej”	152
3. Klonowanie w służbie ideologii	154
4. „Armie klonów”?	156
5. Klony jako „banki organów”	157
III. REGULACJE PRAWNE	162
IV. GŁOS KOŚCIOŁA	164
JEDNYM SŁOWEM	167

Rozdział VIII

DIAGNOSTYKA PRENATALNA	168
I. METODY DIAGNOSTYKI PRENATALNEJ	168
1. Metody nieinwazyjne	169
2. Metody inwazyjne	170
II. ASPEKTY OCENY ETYCZNEJ	171
1. Czynniki ryzyka	172
2. Cel diagnozy	173
III. BADANIA PRENATALNE A ABORCJA	174
IV. ASPEKTY PSYCHOLOGICZNE I SPOŁECZNE	177
V. GŁOS KOŚCIOŁA	180
JEDNYM SŁOWEM	183

Rozdział IX

ABORCJA	185
I. ASPEKTY HISTORYCZNE	185
II. REGULACJE PRAWNE	187
III. ASPEKTY ETYCZNE	191
1. Trudna sytuacja kobiety	192
2. Status dziecka poczętego	193
IV. ROLA PORADNICTWA	196

V. PRAWO A MORALNOŚĆ	198
VI. GŁOS KOŚCIOŁA	200
JEDNYM SŁOWEM	203
ZAKOŃCZENIE. KULTURA AFIRMACJI ŻYCIA	205
LEBEN IN DER VERFÜGUNG DES MENSCHEN. AUSGEWÄHLTE ETHI- SCHE PROBLEME AM ANFANG DES MENSCHLICHEN LEBENS.	
ZUSAMMENFASSUNG	211
I. Würde der menschlichen Person	211
II. Genetische Diagnostik	211
III. Genterapie	212
IV. Würde der menschlichen Fortpflanzung	212
V. Der moralische und rechtliche status des Embryos	213
VI. <i>In-vitro</i> -Fertilisation	213
VII. Klonen	214
VIII. Pränatale Diagnostik	214
IX. Abtreibung	215
BIBLIOGRAFIA	217
WYKAZ SKRÓTÓW	229